

KÄYTTÖSUUNNITELMA 2026

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhe- ja vammaispalvelut

Sisällysluettelo

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan määrärahat ja tuloarviot.....	2
Toimintaympäristön kuvaus	2
Lain aiheuttamat muutokset.....	5
Toiminnan painopistealueet	6
Perhekeskuspalvelut.....	6
Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelu.....	16
<i>Perheiden sosiaalityön ja ohjauksen palvelut</i>	<i>18</i>
<i>Lastensuojelun ympärivuorokautiset palvelut</i>	<i>20</i>
Vammaispalvelut	22
<i>Vammaisten asuminen ja päivä- ja työtoiminta</i>	<i>23</i>
<i>Vammaisten avopalvelut</i>	<i>25</i>
Talouden tasapainon saavuttaminen	26
<i>Perhepalvelut.....</i>	<i>26</i>
<i>Vammaispalvelut</i>	<i>26</i>
Tavoitteet/toimenpiteet perhe- ja vammaispalveluiden mittarit 2026	28
Henkilöstö.....	30
Perhepalvelut.....	30
Vammaispalvelut	31
Yhteistoimintaneuvotteluissa tulleet muutokset henkilöstöön.....	31

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan määrärahat ja tuloarviot

Sisältää valtuustoon sitovana toimintatuotot ja -kulut sekä toimintakate toimialatasolla.

TA 2026 PERHE- JA VAMMAISPALVELUIDEN TOIMIALA				
	Perhe- ja vammais- palvelut yht.	Perhe- ja vammais- palveluiden hallinto	Perhepalvelut	Vammaispalvelut
Toimintatuotot	16 670 579	0	6 131 783	10 538 796
Myyntituotot	8 350 504		1 630 053	6 720 451
Maksutuotot	4 686 487		3 008 754	1 677 733
Tuet ja avustukset	1 492 976		1 492 976	0
Muut toimintatuotot	2 140 612		0	2 140 612
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
Toimintakulut	-252 302 185	-678 435	-115 933 042	-135 690 708
Henkilöstökulut	-86 684 184	-656 151	-50 626 276	-35 401 757
Palvelujen ostot	-140 147 269	-20 734	-62 621 688	-77 504 847
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 781 079	-300	-565 699	-1 215 080
Avustukset	-23 092 058	0	-1 547 900	-21 544 158
Muut toimintakulut	-597 595	-1 250	-571 479	-24 866
TOIMINTAKATE	-235 631 606	-678 435	-109 801 259	-125 151 912

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

Toimintaympäristön kuvaus

Perhe- vammaispalveluiden toimialaan kuuluvat perhepalveluiden palvelualue ja vammaispalveluiden palvelualue.

Pohjois-Savossa syntyvyys ja lasten määrä ovat laskussa, mutta lasten, nuorten ja perheiden palvelutarve on kasvanut. Perhe- ja vammaispalveluiden palvelurakennemuutoksen tavoitteena on palvelurakenteen keventäminen, oman palvelutuotannon vahvistaminen ja ostopalvelujen vähentäminen, digi- ja etäpalvelujen mahdollisuuksien hyödyntäminen ja tavoitteena on tarjota vahvemmin varhaista tukea lapsille ja perheille ja yksilöllisempiin tarpeisiin perustuvia palveluja vammaisille henkilöille.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala järjestää palvelut omana tuotantona sekä yhteistyössä toisten hyvinvointialueiden, yritysten ja järjestöjen kanssa.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan merkittävin haaste on väestörakenteesta, sairastavuudesta ja yhteiskunnallisesta tilanteesta aiheutuva palvelujen tarpeen monialaisuus ja niiden painottuminen korjaaviin ja raskaisiin palveluihin. Lisäksi toimialaa haastavat sijaisten saatavuus, laajamittaiset ostopalvelut sekä hyvinvointialueen rajoittunut taloudellinen kyky korjata palvelutuotannon painopistettä ennaltaehkäiseviin palveluihin. Palvelutuotantoa on kehitettävä avoimesti ja innovatiivisesti hyödyntäen parhaita toimintamalleja ja etsien uusia palveluntuottamistapoja. Lisäksi toimialan sisäisen ja toimialojen välisen integraation edistäminen palvelupolkujen sujuvoittamiseksi on välttämätöntä. Toimialan menestys edellyttää panostusta

Perhe- ja vammaispalvelut

monialaiseen, vaikuttavuusperusteiseen ja verkostoituneeseen kehittämistyöhön yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Perhepalveluissa tuetaan lapsia, nuoria ja perheitä arjessa niin perus- kuin erityistasonkin palveluilla. Perhepalveluiden palvelualueella toteutettiin organisaatiomuutos 1.1.2026 alkaen. Palvelualueen palveluyksikköinä toimivat jatkossa perhekeskuspalvelut ja lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluyksikkö. Tavoitteena on asiakkaiden tukeminen varhaisessa vaiheessa ennaltaehkäisevästi ja oikea-aikaisesti edistämällä osallisuutta ja omatoimista selviytymistä arjessa.

Perhekeskuspalveluiden palveluyksikkö muodostuu 1.1.2026 alkaen toimintayksiköistä:

- Lasten ja nuorten terveysterveyst (äitiys-, lasten- ja seksuaaliterveysneuvola, fysio-, toiminta- ja puheterapia, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut)
- Lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen ja perheoikeudelliset palvelut (kuraattori- ja psykologipalvelut, kasvatus- ja perheneuvonta, perheoikeudelliset palvelut eli lastenvalvojatyö ja tapaamispaikkatoiminta).

Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluyksikkö muodostuu 1.1.2026 alkaen toimintayksiköistä:

- Perheiden sosiaalityön ja ohjauksen palvelut (perheiden ohjaus ja alkuarviointi, lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelun avohuolto, lapsiperheiden kotiin annettavat palvelut)
- Lastensuojelun sijais- ja jälkihuollon palvelutoiminta (lastensuojelun sijaishuolto ja perhehoito, lastensuojelun jälkihuolto, lastensuojelulaitokset sekä ostopalvelutoimintana järjestettävä perheryhmäkotitoiminta yksin maahan tulleeille alaikäisille).

Perhepalveluiden toiminnassa kohdataan laajasti lapset ja nuoret perheineen eri ikäluokille kohdistuvissa universaaleissa palveluissa sekä järjestäen tarpeen mukaista perhe- ja yksilökohtaista tukea sekä tarvittaessa erityisen tuen ja korjaavia palveluita. Perhepalveluiden 1.1.2026 tapahtuneella organisaatiomuutoksella pyritään vahvistamaan yhä vahvemmin palveluiden painopisteen siirtoa ennaltaehkäiseviin ja peruspalveluihin. Johdettavien toimintojen uudelleen organisointi tukee yhteensovittavaa johtamista tavoitteena asiakkaan palvelupolkujen sujuvoittaminen. Palvelualueella jatketaan toimenpiteitä toiminnan lakisääteisyyden turvaamiseksi, palveluiden painopisteeseen vaikuttamiseksi sekä oman toiminnan tuottavuuden ja kustannusrakenteen kehittämiseksi. Yhteensovitetulla monialaisella työskentelytavalla on edelleen tarpeen pyrkiä ehkäisemään asiakkaiden palvelutarpeiden kasvua ja vaikeutumista sekä mahdollistaa oikea-aikainen ja vaikuttava tuki. Palvelutoiminnassa edistetään niin ikään palveluverkon kehittämistä ja digitalisaatiota, kuten etävastaanottotoimintaa ja sähköisten palveluiden käytön ja tunnettuuden lisäämistä.

Palvelualueen uusi organisoituminen vaikuttaa palveluyksiköiden käyttötalouden ulkoisten tulojen ja menojen talousarviomäärärahavarauksiin, kun talousarviossa suunnitellut

Perhe- ja vammaispalvelut

määrärahavaraukset perhekeskuksesta siirtyneiden toimintojen osalta on siirretty perheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluysikköön seuraavasti:

- Toimintatuotot: 1 717 223 euroa
- Toimintakulut: 14 376 180 euroa

Palvelualueen käyttötalouden ulkoisten tulojen ja menojen talousarvio pysyy vahvistetun talousarvion mukaisena.

Perhekeskuksen palveluysikön käyttötalouden ulkoiset tulot ja menot uudessa organisoitumisessa:

- toimintatuotot 570 231 euroa ja toimintakulut 28 002 741 euroa.

Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluysikön käyttötalouden ulkoiset tulot ja menot uudessa organisoitumisessa:

- toimintatuotot 5 561 552 euroa ja toimintakulut 87 654 345 euroa.

Vammaispalvelut tuottavat vammaisille henkilöille erityispalveluja, joita järjestetään, vain, jos muussa laissa, yleislaissa kuten sosiaalihuoltolaki, tarkoitetut palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia vammaisen henkilön tuen ja avun tarpeeseen nähden. Tavoitteena on edistää asiakkaan osallisuutta, itsemääräämisoikeutta ja yhdenvertaisuutta siten, että asiakas voi viettää mahdollisimman itsenäistä ja turvallista elämää kulloisenkin elämäntilanteensa mukaan. Palvelu on asiakaslähtöistä ja yksilölliset tarpeet huomioivaa. Asiakkaiden tarpeiden mukaiset ja oikea-aikaiset palvelut edellyttävät tiivistä ja saumatonta yhteistyön toteuttamista ja uusien toimintamallien luomista muiden hyvinvointialueen toimialueiden ja palvelujen kanssa. Yhteistyötä tarvitaan myös kuntien, järjestöjen, palveluntuottajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vammaispalveluiden palvelualueella toteutettiin organisaatiomuutos 1.1.2026 alkaen.

Palvelualue jakautuu vammaisten asumisen ja päivä- ja työtoiminnan palveluihin sekä vammaisten avopalveluihin. Vammaisten asumisen ja päivä- ja työtoiminnan organisaatorakenteeseen liittyvä muutos tukee niin asumisen kuin päivätoiminnan toimintojen kehittämistyötä, työntekijöiden optimaalista käyttöä kuin toimintayksiköiden välistä yhteistyötä. Toimintayksiköt jakautuvat kolmelle alueelle, eteläinen, keskinen ja pohjoinen, jotka muodostavat alueellisia kokonaisuuksia.

Vammaisten avopalveluissa on vammaispalvelukeskusten yksikkö. Palveluysikössä on vammaispalvelukeskusten lisäksi keskitettynä palveluna vammaispalvelujen osaamiskeskus ja omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun HOP-keskus. Lisäksi avopalveluissa vastataan kaikista vammaispalvelujen ostopalveluista. Vammaispalvelukeskusten toiminnalliset muutokset, jossa henkilökohtaisen avun palvelu keskitetään Hop-keskukseen ja johtavat sosiaalityöntekijät vastaavat palvelukokonaisuuksista alueiden sijaan, toimeenpannaan vuoden 2026 aikana.

Perhe- ja vammaispalvelut

Palvelualueen uusi organisoituminen vaikuttaa palveluyksiköiden käyttötalouden ulkoisten tulojen ja menojen talousarvion määrärahavaraksiin, kun talousarviossa suunnitellut määrärahavarakset vammaisen avopalveluista siirtyneiden toimintojen osalta on siirretty vammaisten asumisen ja päivä- ja työtoiminnan palveluyksikköön seuraavasti

- Toimintatuotot: 652 868 euroa
- Toimintakulut: 8 082 081 euroa

ja asumisen ostopalvelut on siirretty vammaisten avopalveluiden palveluyksikköön seuraavasti:

- Toimintatuotot: 3 744 346 euroa
- Toimintakulut: 57 152 911 euroa

Vammaisten avopalveluiden palveluyksikön käyttötalouden ulkoiset tulot ja menot uudessa organisoitumisessa:

- toimintatuotot 5 022 878 euroa ja toimintakulut 100 149 333 euroa.

Vammaisten asumisen ja päivä- ja työtoiminnan palveluyksikön käyttötalouden ulkoiset tulot ja menot uudessa organisoitumisessa:

- toimintatuotot 5 515 918 euroa ja toimintakulut 35 494 884 euroa.

Palvelualueen käyttötalouden ulkoisten tulojen ja menojen talousarvio pysyy vahvistetun talousarvion mukaisena.

Lain aiheuttamat muutokset

Uusi vammaispalvelulaki tuli voimaan 1.1.2025. Lakiin sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika.

1.1.2026 alkaen on vahvistettu muutoksia elatustukilakiin, lapsen elatuksesta annettuun lakiin sekä tulotietojärjestelmälakiin. Laissa säädetään jatkossa tilanteista, joissa elatustukea on maksettu etävanhemman puutteelliseksi todetun elatuskyvyn perusteella, mutta elatuskyvyssä tapahtuneiden muutosten vuoksi elatusavun määrän korottaminen voisi olla perusteltua.

Vuoden 2026 alusta tuli myös voimaan lakimuutoksia, jotka vahvistavat perhehoitajien taloudellista turvaa. Toimeksiantosuhteisia perhehoitajia tuetaan taloudellisesti, jos kotona annettava perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä.

1.1.2026 voimaantulevaksi loppuvuodesta 2025 odotetut lastensuojelulain muutokset eivät tulleet käsitellyksi eduskunnassa joulukuussa 2025 ja ensimmäisen vaiheen muutosten odotetaan tällä hetkellä tulevan voimaan vuoden 2026 aikana eduskunnan jatkaessa asian käsittelyä.

1.9.2026 kansallisesti käyttöönotettavaksi on vahvistettu sähköinen terveystarkastus opiskelijoille terveystarkastuksissa, jolla tuetaan tietoa terveydenhuollon ammattihenkilöille terveystarkastuksen tarpeen ja ajankohdan arvioinnin tueksi. Terveystarkastus auttaa kohdistamaan toisen asteen opiskelijoiden terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen ja kiireellisuuden mukaisesti. Oppivelvollisuusikäisten toisen asteen opiskelijoiden terveystarkastukset järjestetään joko ensimmäisenä tai toisena vuonna terveystarkastuksen vastausten perusteella. Yli 18-vuotiaiden

Perhe- ja vammaispalvelut

opiskelijoiden terveystarkastus tehdään tarpeen mukaan. Opiskelijalla on aina oikeus hakeutua opiskeluterveydenhuollon palveluihin riippumatta sähköisestä terveystarkastuksesta – tämä oikeus perustuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin.

Omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota on korotettu 1.1.2026 lukien 530 euroon kuukaudessa. Hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettava vähimmäismäärä on 966 euroa kuukaudessa.

Toiminnan painopistealueet

Perhekeskuspalvelut

Palveluyksikkö vastaa perhekeskustoiminnan koordinoinnista hyvinvointialueella. Perhekeskuspalveluissa tuotetaan lasten, nuorten ja perheiden ennaltaehkäiseviä peruspalveluja, hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen edistämistä ja varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palveluja. Palvelut ovat saatavissa pääsääntöisesti lähellä asiakasta sekä jalkautuvina ja digipalveluina sekä videovälitteisinä etävastaanottoina.

Perhekeskuspalveluissa edistetään palvelujärjestelmän uudistusohjelmassa R3:een kirjattuja tavoitteita. Perhekeskuksessa jatketaan monialaista- ja monitoimijasta perhekeskusverkostotyöryhmien toimintaa 5 seutualueella (Iisalmi, Siilinjärvi, Kuopio, Suonenjoki, Varkaus) jatkaen niissä yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja seurakuntatoimijoiden kanssa. Alkuvuodesta 2026 käynnistetään yhteisövaikuttavuustyö niiden kuntien kanssa, joissa yhdessä lähdetään kehittämään paikallisia ratkaisuja lasten, nuorten ja perheiden tukemiseksi nykyistä varhaisemmassa vaiheessa Itsenäisyyden juhlaruokien lastensäätiön (Itla) toimiessa taustatukena. Myös monialainen konsultaatio- ja arviointitiimi (MONARK-malli) otetaan palveluissa käyttöön.

Asiakasosallisuutta vahvistetaan perhekeskustoimintasuunnitelman mukaisesti niin tieto-, suunnittelu-, päätös-, kuin toimintaosallisuuden osalta. Asiakkaita rohkaistaan mm. Omatoimisen asioinnin käyttöönotossa, asiakaspalautteen antoon, otetaan mukaan palvelupolkujen kehittämiseen ja hakeutumaan vertaistuen piiriin esim. kohtaamispaikkatoimintaan.

Lasten ja nuorten terapiatakuu tuli voimaan 1.5.2025 ja se koskee alle 23-vuotiaita. Perhekeskuspalveluissa työskentelevät ammattilaiset (esim. terveydenhoitajat, sairaanhoitajat, psykologit, kuraattorit) voivat toteuttaa terapiatakuun mukaisia määrämuotoisia lyhytinterventioita, kun heillä on menetelmäkoulutus. Tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten pääsyä lyhytpsykoterapiaan ja psykologiseen vuorovaikutukseen perustuvaan määrämuotoiseen ja aikarajoitteiseen psykososiaaliseen hoitoon ja hoidot on aloitettava 28 vuorokauden kuluessa siitä, kun tarve tällaiselle hoidolle on todettu, jolleivät lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat muuta edellytä. Henkilöstön osaamisen vahvistaminen lyhytterapeuttisten menetelmien käyttöönotossa jatkuu (mm. IPC, CoolKids).

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhekeskustoiminnassa ylläpidetään ja huolehditaan yhdessä sovittujen, näyttöön perustuvien menetelmien käytöstä, kuten Lapset puheeksi-, IPC, IPT-N, Strategiamenetelmien käyttöä, joita seurataan ja arvioidaan omavalvonnallisesti ja raportoidaan osavuosikatsauksien yhteydessä.

Perhekeskuspalveluita tuotetaan pääsääntöisesti omana tuotantona ja ostopalveluita käytetään tarvittaessa täydentämään omaa tuotantoa lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluissa, avokuntoutuksessa, psykososiaalisessa opiskeluhuollossa psykologipalveluissa ja perheoikeudellisissa palveluissa. Palveluiden järjestäminen lainmukaisesti mm. hoitoon pääsy ja vastaanotolle pääsyn vaativat riittävän henkilöstön. Haasteena on kuitenkin osassa palveluista henkilöstön saatavuus ja pysyvyys. Oman tuotannon resurssin vahvistamista suhteessa ostopalveluihin seurataan ja arvioidaan kuukausittain ja / tai osavuosisikauksien yhteydessä. Lakisääteisten hoitoon ja palveluun pääsyajkojen toteutumista ja asiakasvirtoja seurataan omavalvonnallisesti osana päivittäisjohtamista, poikkeamista raportoidaan palveluyksikön ja –alueen tiimeissä.

Sähköisen perhekeskuksen tunnettavuuden ja käytön lisäämistä vahvistetaan edelleen. Perheellisten ja perhettä perustamassa olevien asiointikanavana toimii Omaperhe ja nuorten asiointikokonaisuus on Omahelppi. Ammattilaisille on avautunut myös oma osionsa. Sähköinen perhekeskus tukee palvelutuotantoa ja vahvistaa asiakasohjausta ja neuvontaa.

Lasten ja nuorten terveystieteiden tutkimuskeskus

Perheiden terveystalveissa edistetään palvelujärjestelmän uudistusohjelmassa R3:een kirjattuja tavoitteita vuoden 2026 aikana. Neuvolapalvelujen suunnitelma päivitetään. Palvelujen kehittämisessä hyödynnetään kansallista NEUKO-tietokantaa.

Neurolapalvelut

Äitiys- ja lastenneuvolan yhdistelmätyön vahvistamista jatketaan keväällä 2026 Lapinlahden, Keiteleen, Pielaveden ja Siilinjärven neuvoloissa sekä syksyllä 2026 Varkauden, Leppävirran, Tervon ja Suonenjoen neuvoloissa. Näin voidaan varmistaa resurssien tehokas käyttö alueellisesti, esim. asiakasaikojen peruutuksia voidaan vähentää ja sitä myötä parantaa asiakaspalvelun laatua, kun yhdistelmätyön osaajia on nykyistä enemmän alueella. Tavoitteena on, että terveydenhoitajien sekä akuuteille että suunnitelluille poissaoloille saadaan palvelut turvattua nykyistä paremmin.

Neuvolan sähköisen asioinnin käyttöönottoa tehostetaan, mikä lisää vastaanottoaikoja, kun asiakas voi itse varata ja / tai perua vastaanottoaikansa. Tavoitteena on lisätä videovälitteistä etävastaanottoa mm. vanhemmuuden tuen asioissa sekä äitiysneuvolan raskausdiabetes-ohjauksessa.

Neuvolapalveluissa seurataan

- toimipistekohtaisia asiakas- ja käyntimääriä
- lisätuen tarpeessa olevien määrää (THLISA aikatyypit)

Perhe- ja vammaispalvelut

- Lapset puheeksi-menetelmän tarjontaa sekä toteuttamista 2-vuotisneuvolakäynneillä
- ryhmäneuvoloiden toteutumista 6 kk ikäisten lasten neuvolakäyntien osalta alueittain

Neuvolan puhelinpalvelun kehittämistä jatketaan asiakaslähtöisesti saatujen asiakaspalautteiden pohjalta vuoden 2026 aikana. Tavoitteena on

- parantaa asiakasohjauksen ja neuvonnan saatavuutta takaisinsoittopalvelulla
- mahdollistaa asiakkaalle lisää vaihtoehtoja yhteydenoton saamiseksi neuvolaan.
- kohdentaa terveydenhoitajaresurssia lisätuen osalta tarvitseville perheille.
- hyödyntää matkapuhelimien vastaajaviestitoimintoa ilman lisäkustannuksien syntymistä
- kontaktoida asiakas kahden arkipäivän sisällä vastaajaviestin saapumisesta
- mahdollistaa terveydenhoitajien resurssin kohdentamista vastaanotto- ja / tai konsultointiaikojen antamiseen n. 1,5 tuntia viikossa/terveydenhoitaja.

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollossa jokaiselle oppilaalle tehdään vuosiluokittain (2., 3., 4., 6., 7. ja 9. luokilla) terveystarkastus ja laaja-alainen terveystarkastus 1., 5., 8. luokalla. Laajoihin tarkastuksiin kutsutaan mukaan myös vanhemmat/huoltajat, ja niissä huomioidaan lapsen lisäksi perheen terveys ja hyvinvointi. Kevätlukukaudella 2026 jatketaan koululääkäritarkastuksen Ketterän kokeilun mallia 10 peruskoululla. Suunnittelu ja toteutus tehdään yhteistyössä sotekeskuksen kanssa.

Kouluterveydenhuollossa

- suunnitellaan ja otetaan käyttöön ryhmämuotoinen terveystarkastus alakoulussa 2. tai 3. luokkalaisille ja yläkoulussa 9. luokkalaisille. Tavoitteena on arvioida, kumpi ikäluokka (2. vai 3.lk) on tarkoituksenmukaisempi ajankohta toteuttaa terveystarkastus ryhmämuotoisesti. Ryhmätarkastuksille on luotu oma aikatyyppi Omnipotilastietojärjestelmän, jonka myötä seuranta mahdollistuu.
- seurataan terapiatakuun toteutumista yläkoulujen terveydenhoitajien näyttöön perustuvien menetelmien toteuttamista IPC-osalta kuukausittain, ja varmistetaan henkilöstön osaaminen lyhytinterventioiden toteuttamiseen terapiatakuun mukaisesti.
- varmistetaan videovälitteisen etävastaanoton käytön laajeneminen
 - vanhemman osallistuessa tarvittaessa lapsen terveystarkastukseen etävastaanoton kautta.
 - raskauden ehkäisy- ja kontrollikäynneillä sekä mielenterveyden tukikäynneillä silloin, kun terveydenhoitaja ei ole koulussa paikalla ja kun lapsella on sähköisen tunnistamisen mahdollisuus.
- seurataan lisäkäyntien määrää (THLISA-aikatyypin), jotta voidaan osoittaa varhainen puuttuminen oppilaiden ja perheiden haasteisiin.
- jatketaan sähköisen asiainnin tehostamista informoimalla perheitä toisen puolesta asiainnista yli 12-vuotiaiden kohdalla.

Perhe- ja vammaispalvelut

Koululaisten silmälääkäripalvelujen toteutumista palvelusetelillä arvioidaan ja jatkokehitetään tarvittaessa. Kouluterveydenhuollon silmälääkäri- ja optikkopalveluiden ostopalvelut kilpailutetaan alkuvuonna 2026 hyvinvointialueen yhteishankinnassa.

Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on edistää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia, tukea opiskelukykyä, ehkäistä ja hoitaa sairauksia sekä osallistua turvallisen ja terveellisen opiskeluympäristön ja opiskeluhoollon toteuttamiseen.

Opiskeluterveydenhuollossa

- otetaan käyttöön Omaolo-alustan sähköinen terveystarkastus syyskuussa 2026, joka auttaa arvioimaan toisen asteen opiskelijoiden terveystarkastuksen tarpeen ja ajankohdan. Tarkastukset kohdennetaan yksilöllisen tarpeen mukaan järjestettäväksi ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna.
- toteutetaan opiskelijalle terveystarkastuksen sinä vuonna, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta. Tarkastukseen sisältyy myös palveluskelpoisuuden arviointi asevelvollisuuslain (1438/2007) ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevan lain (285/2022) mukaisesti. Opiskeluterveydenhuollossa siirrytään asetuksen mukaiseen käytäntöön, jossa terveystarkastus yhdistetään puolustusvoimien ennakkoterveystarkastukseen.
- tehostetaan pitkittymättömien mielenterveyshaasteiden riittävän varhaista puuttumista tarjoamalla IPC hoitojaksoja.
- seurataan IPC-menetelmän käyttöä kuukausittain ja osavuosikatsauksien yhteydessä sekä huolehditaan menetelmäkoulutus tarvitseville terveydenhoitajille.
- hyödynnetään ja laajennetaan etävastaanottojen tarkoituksenmukaista käyttöä opiskeluterveydenhuollossa. Tavoitteena lisätä palvelujen saavutettavuutta Omasavon kautta raskauden ehkäisy- ja kontrollikäynneillä sekä mielenterveyden tukikäynneillä.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden (LANU) tehtävänä on hoitaa pitkittyneitä lieviä ja keskivaikeita mielenterveydenhäiriöitä. Asiakkaalle turvataan terveydenhuoltolain mukainen hoidon tarpeen arviointi ja hoitoon pääsy lain edellyttämässä määräajassa. Ensimmäinen hoitotapahtuma toteutetaan 14vrk:n hoitotakuuajan kuluessa. Palveluissa osallistutaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen (R5), lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudistukseen. Aluevaltuuston päätöksen teon jälkeen osallistutaan vuoden 2026 aikana uudistuksen toimeenpanon suunnitteluun.

Lasten- ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelussa

- jatketaan vuonna 2025 käyttöön otettua ensimmäisen hoitotapahtuman toimintamallia, jonka toteutumista esihenkilöt seuraavat viikoittain.

Perhe- ja vammaispalvelut

- asiakasvirtauksia ylläpidetään pitämällä viikoittaiset asiakasmäärät 20-22 asiakasvastaanotossa / viikko.
- varmistetaan hoidollinen käyntitiheys ja tavoitteelliseen hoitotyöhön sopiva asiakasmäärä.
- jatketaan kehittämistyötä kaikkien hyvinvointialueen Lanu-tiimien käytänteiden ja palveluiden yhtenäistämisen osalta.
- turvataan asiakkaille lääkäripalveluiden saatavuus.
- turvataan asiakkaille laadukas hoito, johon osallistuu moniammatillinen työryhmä. Edistetään kaikkien LANU-työryhmien moniammatillisen henkilöstörakenteen saavuttamista (ml. psykologit, sairaanhoitajat ja sosiaalityöntekijät).
- kehitetään Lanu-työryhmien yhteistyötä muiden lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa.
- turvataan niille asiakkaille, joiden katsotaan tarvitsevan terapiatakuun mukaista määräaikaista ja aikarajoitteista hoidollista lyhytinterventiota, saavat intervention 100 % 28 vuorokaudessa hoidon tarpeen arviosta.
- varmistetaan henkilöstön menetelmäosaaminen hoidossa käytettävien näyttöön perustuvien menetelmiin (esim. Cool Kids, IPT-N tai muu kognitiiviseen tai ratkaisukeskeiseen menetelmään perustuva määräaikainen ja aikarajoitteinen hoidollinen lyhytinterventio).

Palvelussa tehdään yhteistyötä 2026 käynnistyvän hankkeen "Käännö-turvallisesti kohti uutta" kanssa, jonka myötä kehitetään toistuvilla ja vakavilla rikoksilla oireilevien nuorten (alle 23-vuotiaat) hoitoprosesseja yhteistyössä poliisihallinnon ja Puijo Settlementin kanssa Kuopiossa. Hankkeen rahoitus on Sosiaali- ja terveysministeriön erityisavustus.

Avokuntoutuksessa (fysio- toiminta- ja puheterapiassa)

- seurataan hoitotakuussa (3 kk) pysymistä omavalvonnallisesti ja otetaan seurannassa käyttöön perusterveydenhuollon hoitoon pääsy ja jonottajat raporttipohja.
- seurataan asiakasaikojen toteutumista neljä (4) - viisi (5) asiakasta / työpäivä/terapeutti.
- asiakkaille tarjotaan videovälitteisten etävastaanottojen mahdollisuutta kaikissa terapioissa (esim. huoltajien ohjauskäynnit).
- seurataan alueellisten lääkinnällisen kuntoutustyöryhmien toteutumista ja tehdään tiivistä yhteistyötä erikoissairaanhoidon sekä sote-keskuksen toimijoiden kanssa.
- seurataan asiakaspalvelujen ostoja ohjaten asiakkaat pääosin omatuotantoon.
- osallistutaan terapiapalveluiden ostopalvelujen hyvinvointialueen yhteiseen kilpailutukseen.
- siirrytään puheterapiapalveluissa äänneohjausasiakkaiden osalta sähköiseen ajanvaraukseen. Perhe ohjataan varaamaan ensiaika äänneohjaukseen sähköisen ajanvarauksen kautta. Uusi toimintamalli otetaan käyttöön kevään 2026 aikana. Mallin tavoitteena on tehostaa ajan saamista ja lisätä joustavuutta, sillä perhe voi varata ajan myös toiselta alueelta hyödyntäen etävastaanottoa.

Perhe- ja vammaispalvelut

Lasten ja nuorten psykososiaalinen tuki ja perheoikeudelliset palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnassa

Osallistutaan valtakunnalliseen THL:n vetämään kehittämisverkostoon, jossa kehitetään kasvatus- ja perheneuvonnan sosiaalihuollon asiakasprosessia ja palvelunsisältöjä. Kasvatus- ja perheneuvonnassa tarjotaan tällä hetkellä useampaa palvelua: kasvatus- ja perheneuvontaa, perheasiain sovittelua ja alle esikouluikäisten tutkimuksia. Asiakastyön tavoitteena on tiivis, suunnitelmallinen ja tarpeenmukainen palvelujakso. Pitkittyneissä asiakkuuksissa arvioidaan asiakastilannetta. Kasvatus- ja perheneuvonnassa on säännölliset konsultoivat lääkäripalvelut koko hyvinvointialueella.

Kasvatus- ja perheneuvonnassa

- tehdään terapiatakuun mukaisesta psykososiaalisesta tuesta erillinen suunnitelma keväällä 2026 ja varmistetaan terapiatakuun toteuttaminen yhteensovittavalla suunnitelmalla.
- yhdenmukaistetaan kasvatus- ja perheneuvontaan ohjautumista, ja tehdään tästä ohjeistus verkostoille ja asiakkaille
 - toteutetaan puhelinpalvelun kehittämissuunnitelmaa, jonka tavoitteena on tarjota perheille tukea matalalla kynnyksellä.
 - arvioidaan alueellisten puhelinnumeroiden keskittämisen vaikutuksia seuraamalla vireilletulojen sekä puhelinajalla tehdyn yleisen neuvonnan määrää.
 - kehitetään perheneuvolan sähköistä asiointia. Tehdään suunnitelma kasvatus- ja perheneuvonnan sähköisen hakemuksen käyttöönnotosta.
 - lisätään tietoa kasvatus- ja perheneuvonnan palvelusta järjestämällä perhe- ja vammaispalvelujen henkilöstölle infotilaisuus kasvatus- ja perheneuvonnasta (sosiaalityöntekijä - psykologityöpari)
 - vahvistetaan monialaista toimintaa eri toimijoiden kanssa
 - selkeytetään yhdyspintatyötä psykososiaalisen opiskeluhuollon sekä lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen, perhesosiaalityön, perhetyön ja lastensuojelun kanssa lisäämällä yhteistä keskustelua.
 - yhdenmukaistetaan osallistumista Yhdessä ajalle kasvatus- ja perheneuvonnan sisällä
- selvitetään palvelutarpeen arvioinnin käytänteitä yhdessä perhepalvelujen muiden toimijoiden kanssa
 - parannetaan monialaista palvelutarpeenarviointia, asiakkaan sujuvaa siirtymää palveluiden välillä ja ohjautumista oikeaan palveluun.
- jatkokehitetään ryhmätoimintaa
 - pilotoidaan etäryhmiä, jotta ryhmien tavoitettavuus on alueellisesti kattava

Perhe- ja vammaispalvelut

- vakiinnutetaan ja kehitetään asiakastyön kirjaamiskäytäntöjä ja tilastointia Saga-asiakastietojärjestelmässä. Seurataan asiakasmääriä ja palveluun pääsyä sekä tehdään suunnitelma, kuinka voidaan seurata asiakassuoritteiden/asiakastyön määrää.
- kehitetään kasvatus- ja perheneuvontatyötä vauvaperheiden kanssa, sekä perheen aikuisten parisuhteen ja yhteistyövanhemmuuden tukea, ja tätä kautta toimivan vanhemmuuden vahvistamista.
- vahvistetaan henkilöstön menetelmäosaamista
 - selvitetään menetelmien mahdollisuuksia ja yhtenäistetään osaamista: ryhmämuotoinen menetelmä nepsy-oireisten lasten vanhemmille, tunnekeskeinen perheinterventio, MIM, kriisi- ja traumatyön koulutus, käynti kerrallaan menetelmä.
 - vahvistetaan Tunnekeskeinen pari-interventio –osaamista. Vuonna 2026 koulutukseen osallistuu 10 työntekijää (10 työntekijää osallistui vuonna 2025). Koulutus järjestetään sisäisesti kasvatus- ja perheneuvonnan asiantuntijoiden johdolla. Juurrutetaan menetelmä käyttöön.

Perheasioiden sovittelussa

- vahvistetaan perheasioiden sovittelun osaamista: sovittelukoulutuksen käy vuoden 2026 aikana 4 työntekijää alueilta.

Neuvolaikäisten psykologin tutkimuksien osalta kasvatus- ja perheneuvonnan perustehtävän kirkastamisen yhteydessä on jo vuonna 2024 eriytetty terveydenhuollon palvelut sosiaalihuollon kasvatus- ja perheneuvonnan palvelusta. Vuoden 2026 aikana tehdään yhteistyössä terveydenhuollon palveluiden kanssa suunnitelma siitä, miten neuvolaikäisten perustason psykologin tutkimuksia ja selvittelyjä tehdään terveydenhuollon palveluissa.

Psykososiaalinen opiskeluhoolto

Psykososiaalisessa opiskeluhoollossa (kuraattori- ja psykologipalveluissa) toteutetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista yksilöllistä ja yhteisöllistä työtä oppilaitoksissa ja kouluilla lukuvuoden aikana. Psykososiaalisessa opiskeluhoollossa seurataan omavalvonnallisesti:

- koulujen ja oppilaitosten opiskelijamääriä (lukukausittain) suhteessa olemassa olevaan resurssiin
- lakisääteisen mitoituksen toteutumista sekä psykologi- että kuraattoripalveluissa
- yksilöllisen opiskeluhoollon palveluiden käyttäneiden määrää
- palveluihin pääsyä (0–7 oppilaitoksen työpäivää), kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavan koulupäivän aikana
- varmistetaan Terapiatakuun toteutuminen seuraamalla 28 vrk sisällä tapahtuva palveluun pääsy terapiatakuumenetelmien (IPC) osalta
- Osallistutaan Lifecareen ja Auraan kirjattujen asiakastietojen arkistointiprojektiin palvelun laadun ja jatkuvuuden varmistamiseksi.
- yhteisöllisen työn toteutumista

Perhe- ja vammaispalvelut

Psykologi-palvelut

Pohjois-Savon hyvinvointialueella tarvitaan lakisääteisen mitoituksen mukaan psykososiaalisessa opiskeluhollossa psykologeja 47,9 htv opiskelijamäärään nähden (780 opiskelijaa/psykologi, opiskelijoita lukuvuonna 2025–2026 yhteensä 37 383). (vakituisen henkilöstön tilanne htv 12.1.2026: 47 htv).

Määräaikaississa tehtävissä (sijaisuudet) on pitkäkestoisesti täyttöhaasteita ja näistä, sekä muista syistä johtuvien resurssivajeiden pienentämiseksi psykologipalveluissa

- pidetään rekrytointi aktiivisena ja hakuajat tarvittaessa normaalia pidempänä, muttei jatkuvana.
- tehdään tiivistä yhteistyötä Rekrytointiyksikön asiantuntijoiden kanssa tavoitteena saada rekrytoitua avoimille tehtäville psykologeja. Hyödynnetään vuoden 2025 hankkeen tuomia malleja (koulutussuunnitelmat, yhteistyö yliopistoihin ja ammatillinen kehittyminen) psykologien rekrytointiin ja pito- sekä vetovoimaan. Vahvistetaan ammatillista tukea psykologeille sekä yksikön sisäisen että ulkoisen koulutuksen, säännöllisen työnohjauksen, tiimin tuen, uusien psykologien mentoroinnin ja esihenkilön toimesta
- Tarjotaan kahdelle psykologiopiskelijalle palkallista 5 kuukauden mittaista harjoittelujaksoa
- paikataan psykologipalvelujen vajetta ostopalveluilla, joiden käytöstä sekä asiakaspalvelujen ostoista (psykologin tutkimukset) että muiden palvelujen ostoista (lähityöskentely kouluilla, työvoiman vuokraus) laaditaan erilliset suunnitelmat ja niitä seurataan ja arvioidaan tarkasti. Ostoihin käytetään avoinna olevien tehtävien käyttämättömiä psykologipalkkavarauksia.

Psykologipalveluissa

- vahvistetaan osaamista lyhytterapeuttisessa menetelmäosaamisessa (mm. KAT, pilotoidaan ALIn käyttöä).
- vahvistetaan työn fokuksitumista oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiseen perustehtävään ja yhtenäisten toimintatapojen muodostumista toiminnassa koko alueella.
- vahvistetaan kirjauksien tilastoinnin yhtenäisyyttä PegasosOMNissa
- jatketaan perhekeskuspalveluissa kehitettyä psykologikonsultaatio –mallia, jota toteuttavat yksikössä työskentelevät kokeneet opiskeluhollossa psykologit. Mallilla turvataan psykologiasiantuntemusta vaativat kiireelliset opiskeluhollossa tehtävät niillä oppilaitoksilla, joille ei ole saatu rekrytoitua psykologia. Mallin avulla
 - erityisopettaja on yhteydessä konsultoitavaan psykologiin oppimisvaikeuksien arvion ja tuen suunnittelun osalta.
 - tarjotaan konsultaatiotukea muille opiskeluhollossa toimijoille sekä koulun henkilöstölle psykologiasiantuntemusta vaativissa opiskeluhollossa kysymyksissä.
- jatketaan huoltajille suunnattua psykologin puhelintuki-palvelua niillä kouluilla ja oppilaitoksilla, joissa on käytössä konsultoivan psykologin malli.

Perhe- ja vammaispalvelut

- jatketaan ja edelleen kehitetään psykologipalvelujen kuukausiterveisiä sekä koulutuksen järjestäjille että huoltajille ja opiskelijoille
- tuotetaan psykologiasiantuntijuuteen pohjautuvaa videomateriaalia alueellisesti koulujen ja huoltajien käyttöön erityisesti silloin, kun oma psykologi puuttuu oppilaitokselta
- selkeytetään asiakastietopyyntöprosessia ja roolitusta prosessin eri vaiheissa

Kuraattoripalvelut

Kuraattorityövoiman saatavuus on erinomaista. Lakisääteinen mitoitus täyttyy (670 opiskelijaa/kuraattori, opiskelijoita lukuvuonna 2025–2026 yhteensä 37 383), kuraattoritarve 55,8 htv. Kuraattoripalveluissa työskentelee 5 vastaavaa kuraattoria: pohjoisella alueella 1, keskisellä alueella 3 sekä eteläisellä alueella 1.

Kuraattori-palveluissa:

- seurataan vastaava kuraattoritehtävien työajan riittävyttä (10%) sekä sitä, millaisissa asioissa vastaava kuraattorin puoleen käännetään opiskeluhuollon palveluissa.
- selvitetään kuraattorien siirtyminen tehtäväpohjista virkapohjiin terapiatakuun mukaisten määrämuotoisten lyhytinterventtioiden päätöksentekoon liittyen
- vahvistetaan Saga-kirjauksien tilastoinnin yhtenäisyyttä
- varmistetaan yhteiset kirjaamiskäytännöt laatimalla työohje Saga-asiakastyönkirjaamiseen, ja kehittämällä tilastointia ja sen seurantaa
- yhtenäistetään esiopetuksen kuraattorityön sisältöjä
- vahvistetaan yhteistyötä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ja psykologien kanssa
- hyödynnetään ”Turvataito-opasta esi- ja perusopetuksen yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön” yhteisöllisen työn vahvistamisessa esi- ja perusopetuksessa
- selkeytetään tietopyyntöprosessia (sihteerityön rooli prosessin eri vaiheissa)
- jatketaan kesäajan työskentelyn suunnittelua ja mahdollisuuksia sijoittua sosiaalihuollon palveluihin perhe- ja vammaispalveluissa

Polku Kirjolle- hankkeen kanssa (ajalla 1.4.2025-30.09.2026) kehitetään neurokirjon henkilöiden palvelupolkukuvausta. Kohderyhmänä on ensisijaisesti peruskouluikäiset lapset ja nuoret sekä heidän perheensä. Palvelupolkukuvaus koskee kuitenkin kaikkia alle 18- vuotiaita lapsia ja nuoria, mahdollistaen kehittämistoimien laajentamisen muihin ikäryhmiin myöhemmässä vaiheessa. Vuoden 2026 aikana osallistutaan tarpeen mukaisiin koulutuksiin, joiden tarve selvitetään hankkeen aikana. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Nepsy-päivään huhtikuussa, joka on suunnattu ammattilaisten tietoisuuden lisäämiseksi.

Lisäksi kuraattoripalveluista osallistuu vuoden 2026 aikana yksi kuraattori 50% työajalla nuorille ja nuorille ikuisille (16 – 29 -vuotiaat) suunnattuun Wörtti-hankkeeseen kesäkuun 2026 loppuun saakka, jossa vahvistetaan nuorten osallisuutta, toimintakykyä ja opintoihin kiinnittymistä. Tavoitteena on ehkäistä opintojen keskeyttämistä, kehittää monialaista yhteistyötä oppilaitosten ja nuorisotyön ja hyvinvointialueen välillä. Yksiköstä osallistutaan hankkeen järjestämiin työpajoihin ja tapahtumiin.

Perhe- ja vammaispalvelut

Perheoikeudelliset palvelut

Lastenvalvoja-sosiaalityöntekijöiden alueellisen resurssin tarvetta seurataan Saga - järjestelmän käyttöönotto yhtenäistää kirjaamista ja tilastointia sekä asiakasmäärien jakautumisen seuranta. Yhtenäinen asiakastietojärjestelmä mahdollistaa asiakkaiden palvelemisen asuinalueesta riippumatta.

Resurssien jako alueellisesti on seuraava:

- Pohjoinen alue 2 lastenvalvoja-sosiaalityöntekijää
- Keskinen alue 5,5 lastenvalvoja-sosiaalityöntekijää
- Eteläinen alue 1,5 lastenvalvoja-sosiaalityöntekijää

Selvitetään ja pyritään saamaan käyttöön sähköinen allekirjoitusmahdollisuus, mikä vähentää asiakkaiden läsnäolotarvetta ja/tai sopimusten postittamistarvetta sekä mahdollistaa asiakkaille sopimusten allekirjoittamisen virka-ajan ulkopuolella.

Noudatetaan asiakaspalautteiden pohjalta yksikössä tuotettua Hyvän asiakaspalvelun –opasta, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Perheoikeudellisissa palveluissa valmistaudutaan Sagan käyttöönoton myötä asiakkaiden nykyistä parempaan joustavaan palvelemiseen ja asioiden siirtämiseen tarvittaessa palvelupisteestä toiseen helpottuu. Rakenteinen kirjaaminen ja yhteneväinen asiakasohjelma yhdenmukaistaa kirjaamis- ja sopimuskäytäntöjä. Uusi asiakastietojärjestelmä yhdenmukaistaa tietojen tilastointia ja raportointia sekä helpottaa ja nopeuttaa töiden tasaista jakoa.

Vuoden 2025 aikana kerättiin tietoa olemassa olevasta tilanteesta ja vuoden 2026 aikana on tarkoitus arvioida mm. onko palveluun pääsyssä ja sen toteuttamisessa tapahtunut muutoksia.

Lasten tapaamispaikkatoiminnassa

- valmistaudutaan muuttamaan osoitteesta Lastentie 5 Alavaan Kaartokatu 9 helmikuun 2026 aikana.
- jatketaan tapaamispaikkatoiminnan kehittämistä yhdessä henkilöstön kanssa, kuten tarkastelemalla tapaamispaikkatoiminnan aukioloaikoja, jossa tavoitteena on saada palveltua useampaa asiakasperhettä samaan aikaan huomioimalla myös työntekijöiden työturvallisuus huolellisella työvuorosunnittelulla.
- pyritään siihen, ettei valvottujen/tuettujen tapaamisten piiriin tulisi sinne kuulumattomia asiakkaita, joilla ei ole tuen/valvonnan tarvetta tai joiden tapaamiset olisivat turvallisesti järjestettävissä muutoin, tai jotka eivät muusta syystä (lastensuojelun avohuollon asiakkaat) kuulu palvelun piiriin.
- pyritään myös seuraamaan sitä, etteivät asiakkuudet venyisi tarpeettoman pitkiksi.

Perhe- ja vammaispalvelut

Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelu

Palveluysikössä perheiden sosiaalihuollon ja lastensuojelun palveluissa toteutetaan lakisääteisiä käsittely- ja palveluiden järjestämisen määräaikoja. Lapsella ja hänen perheellään on oikeus saada viipymättä lapsen terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömiksi arvioidut sosiaalipalvelut, joita on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina niitä tarvitaan. Lisäksi lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu on järjestettävä sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin hyvinvointialueella esiintyvä tarve edellyttää; lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on lisäksi järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan. Lisäksi lastensuojelun henkilöstö on pääosin lainmukaisesti asiakas- tai henkilöstömitoituksiin sidottua; lastensuojelulain mukaisesti yhdellä sosiaalityöntekijällä saa olla asiakkaanaan enintään 30 lasta ja lastensuojelun laitospalveluissa toiminnan edellyttämä henkilöstömitoitus tulee turvata toiminnassa kaikkina aikoina. Toiminnan lakisääteisyyden turvaamiseksi ja jatkuvuuden hallitsemiseksi:

- edelleen kehitetään prosesseja ja toimintamalleja palvelutoiminnan lakisääteisyyden turvaamiseksi sekä toiminnan jatkuvuuden hallitsemiseksi huomioiden uusi palveluysikkökokonaisuus.
- toteutetaan toimenpiteet sosiaalihuolto- ja lastensuojelulain mukaisten käsittelyaikojen lainmukaistamiseksi ja toiminnan seurannan sekä omavalvonnan kehittämiseksi.
- kehitetään edelleen yksilö- ja perhekohtaisen lastensuojelun toiminnan jatkuvuutta turvaamalla keskeisten velvoitteiden säännönmukainen seuranta ja omavalvonnan prosessit.
- organisoidaan tarvittaessa toimintaa ja resurssien käyttöä toiminnan lakisääteisyyden turvaamiseksi sekä toiminnan muutokselle asetettujen tavoitteiden edistämiseksi.
- palveluysikön johtamisen toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti organisaatiomuutoksen mukaisen toiminnan vakiinnuttamiseen ja toiminnan muutokselle asetettujen tavoitteiden edistämiseen yhteensovittavan johtamisen keinoin.
- työturvallisuuden johtamisessa kohdennetaan kehittämistä erityisesti psykososiaalisen kuormituksen hallintatoimiin

Palveluysikön palvelutoimintaa yhteensovitetaan osana perhepalveluiden organisaatiomuutoksen toimeenpanoa vuoden 2026 aikana palveluysikön sisäisen toiminnan ja prosessien, mutta myös yhteistyökumppanuuksien edelleen kehittämiseksi hyvinvointialueen moniammatillisessa toimintaympäristössä. Myös syyskuun 2026 alkuun mennessä käyttöönotettava sosiaalihuollon sähköinen arkistointi edellyttää palvelutuotannossa mittavia toimenpiteitä. Toiminnassa:

- lastensuojelulain mukaisessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2023–2025 on kuvattu lasten ja perheiden tukena hyvinvointialueella toimivan palveluverkoston toiminta ja suunnitelman päivittäminen toteutetaan vuoden 2026 aikana.
- turvataan tarvittava osaaminen ja yhtenäiset toimintamallit sosiaalihuollon asiakastiedon käsittelyyn jatkossa osana yhteistä sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmää: turvataan

Perhe- ja vammaispalvelut

tarvittavilla riskienhallintatoimilla onnistunut uuden tietojärjestelmän käyttöönotto sekä tietojärjestelmän jatkokehitystarpeiden prioriteettien tunnistaminen.

- tavoitteena on lisäksi kehittää palvelutuotannon raportoitavuuden parantamista toiminnan johtamisen ja resurssien kohdentamisen tueksi sosiaalihuollon yhteisen asiakastietojärjestelmän käyttöönoton kautta.
- edelleen kehitetään moniammatillista yhteistyötä erityisesti vaativiin tuen tarpeisiin vastaamisen tukemiseksi, miltä osin kehittämistä jatketaan palvelualueen, mutta myös toimialueen sisäisenä kehittämistyönä sovitussa yhteistyörakenteissa.

Palveluyksikön talouteen kohdistuu merkittäviä tuottavuustavoitteita, joiden edistäminen perustuu ensisijaisesti oman palvelutuotannon edelleen kehittämiseen ja täysimääräiseen hyödyntämiseen, palveluiden painopisteeseen vaikuttamiseen ja asiakaspalveluiden ostojen hallintaan sekä palvelutoiminnan oikea-aikaisuuden kehittämiseen. Keskeisimpänä toiminnan muutoksena pyritään palveluiden painopisteen keventämisen edistämiseen sekä oman palvelutuotannon tuottavuuden lisäämiseen sekä talouden hallintaan erityisesti palveluiden järjestämis- ja toteuttamistapoja arvioimalla. Lisäksi erityisesti R3-palveluiden järjestämisen uudistusohjelman mukaisena tavoitteena jatketaan kohonneeseen palvelutarpeeseen vaikuttamista, jolla pyritään alentamaan lastensuojelun palvelun tarpeessa olevien 0–17-vuotiaiden suhteellista osuutta vastaavan ikäisestä väestöstä alueellisesti. Tämä edellyttää palveluiden oikea-aikaista käyttöä palvelujärjestelmän eri tasoilla. Toiminnallisia tavoitteita tuetaan myös toteutuneella organisaatiomuutoksella palveluiden ja johtamisen yhteensovittamisen tehostamisen kautta:

- digitaalisten palveluiden käytön laajentamiseen pyritään teknisten edellytysten sosiaalihuollon toiminnassa mahdollistamalla tavalla.
- toimipisteverkon kehittämistä jatketaan R3-palveluverkkosuunnitelman mukaisesti.
- omassa tuotannossa toteutetaan sisällöllistä kehittämistä ja toimeenpannaan talousarviossa määritellyjä tavoitteita erityisesti avohuollon ja kodin ulkopuolisia sijoituksia ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistamiseksi sekä perhehoidon oman tuotannon lisäämiseksi. Tavoitteena on myös kokonaisuutena vahvistaa yhteenlasketun perhehoidon osuutta (+ 15 uutta asiakasta, 55 %). Laitospalveluiden kokonaisuudessa tavoitellaan oman palvelutuotannon tuottavuuden paranemista (+250 hoitovuorokautta).
- toteutetaan R3-toimenpidesuunnitelman sekä toiminnalle asetettujen muutostavoitteiden toimeenpanoa suunnitelmallisesti sekä seurantaa vuosikolmanneksittain.
- hyvinvointialueen omassa lastensuojelun laitospalveluiden palvelutoiminnassa on 1.1.2026 alkaen 42 laitospalvelun asiakaspaikkaa. Tulevana talousarviokautena toteutetaan hankesuunnitelma vuosien 2026-2028 investointisuunnitelman mukaisesti + 7 asiakaspaikan lisäämiseen.

Palveluiden sisällön ja laadun kehittämistä jatketaan erityisesti vuonna 2025 valmistuneiden toiminnan kehittämisen ja vakiinnuttamisen projektien mukaisissa sisällöissä. Vastaavasti

Perhe- ja vammaispalvelut

asiantuntijasosiaalityöntekijän määräaikaikaisella, vuoden 2027 loppuun resursoidulla tehtävällä tuetaan erityisesti syksyllä 2025 alkanutta toiminnan laaturustaisuuden, osaamisen ja asiakasturvallisuuden kehittämistä sekä pyritään lisäämään tutkimus- ja vaikuttavuustiedon hyödyntämistä toiminnan kehittämisessä. Samalla hyvinvointialueen ja Itä-Suomen yliopiston yhteisenä tavoitteena on tehtävän yhteisresursoinnin kautta tiivistää hyvinvointialueen ja yliopiston välistä yhteistyötä erityisesti lastensuojelun sosiaalityön vaatiman osaamisen vahvistamiseksi myös osana sosiaalityön opintoja Itä-Suomen yliopistossa sekä työssä oppimista koskevassa koordinaatiossa. Palveluiden sisällön ja laadun kehittämisen painopisteinä:

- toteutetaan kehitettyjen perhehoidon ja tukiperhehoidon toimintamallien toimeenpanoa sekä jatketaan perhehoidon palveluvalikoiman sekä hoitopalkkiorakenteen kehittämistä
- turvataan toiminnan kehittämisessä systemisen lastensuojelun toimintamallien jatkuvuus ja tarvittava osaaminen
- vakiinnutetaan käyttöön palveluyksikkötasoisesti vuonna 2025 kehitetty yksikkökohtainen perehdytyskokonaisuus henkilöstön veto- ja pitovoiman sekä toiminnan jatkuvuuden edelleen kehittämiseksi.
- toteutetaan laadun kehittämistä mm. määrittelemällä keskeiset toimintaa koskevat laadun kehittämisen tavoitteet sekä toimintamallit laatutyön toteuttamiseen
- toteutetaan arviointi vaikuttavuusmittareiden käyttöönottomahdollisuuksista osaksi palveluyksikön toimintoja

Pohjois-Savon hyvinvointialue jatkaa toimintaa osatoteuttajana vuosina 2024–2026 toteutuvassa ryhmähankkeessa Matkalla riittävään vanhemmuuteen, jossa tavoitteena on moniammatillisen vanhemmuuden tuen vahvistaminen lastensuojelussa ja erityisesti 12-17-vuotiaiden kodin ulkopuolisten sijoitusten ennaltaehkäisyyn ja kestoon vaikuttamiseksi. Hankkeen päätoteuttajana toimii Järvi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Lisäksi palveluyksikössä hallinnoidaan moniammatilliseen toimintaan liittyvää nuorten huumekuolemien ennaltaehkäisyn hanketta Uusi-suunta yhdessä: rahoitus hankkeelle on saatu tällä hetkellä 30.9.2026 saakka ja jatkorahoitusta on edelleen haettu 1.10.2026-30.6.2027. Tavoitteena on kehittää kohderyhmään kuuluvien nuorten hoidon ja tuen saatavuutta hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnassa, henkilöstön osaamista ja vaikuttavien menetelmien käyttöönottoa sekä moniammatillisia yhteistyön toimintamalleja sekä alaikäisille järjestettävää korvaushoitoa. 1.9.2026 alkaen on rahoitusta haettu myös lastensuojelun laitospalveluiden kehittämiseen liittyvälle Silta-hankkeelle.

Perheiden sosiaalityön ja ohjauksen palvelut

Toimintayksikössä vastataan 1.1.2026 alkaen lapsiperheiden sosiaalihuollon ja lastensuojelun tarpeiden arvioinnista sekä sosiaalihuoltolain mukaisen erityisen tuen ja lastensuojelun avohuollon palveluiden ja tukitoimien suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Lisäksi osana kokonaisuutta vastataan lapsiperheiden kotiin annettavien palveluiden (lapsiperheiden

Perhe- ja vammaispalvelut

kotipalvelu, perhetyö) toiminnasta. Toiminnallisena muutoksena organisaatiouudistuksella yhdistetään perhesosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon toiminta samoihin alueellisiin yksiköihin ja lähiesihenkilötyön alle: muutoksesta riippumatta toiminnan henkilöstöresurssit on järjestetty palvelukohtaisesti, millä turvataan riittävää osaamista sekä prosessien hallintaa. Tavoitteena on, että:

- toimintayksikön toiminta organisoidaan tavoitellun perhepalveluiden organisaatorakenteen mukaiseksi yksikkötasoisessa toiminnassa 1.2.2026 mennessä.
- toimintayksikön kesken alueen organisoinnin osalta toteutetaan jatkovalmistelu kevään 2026 aikana perhesosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon toiminnan yhteensovittamisesta yksikkörakenteissa hyvinvointialueetasoisesti.
- toteutetaan arviointi lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin prosessiin ja toiminnan organisointiin. Tavoitteena on löytää ensisijaisesti hyvinvointialueatasoinen toiminnan organisoinnin tapa, jolla voidaan edistää palvelutarpeen arviointiprosessin jatkuvuuden hallintaa, lakisääteisyyttä ja laadun kehittämistä alueellisesti kattavana toimintana.

Palveluiden painopisteen siirrolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti sosiaalihuollon ensisijaisia edellytyksiä tukea lasta ja vanhempaa sosiaalihuoltolain mukaisin palveluin ja lastensuojelussa avohuollon tukitoimin sekä kodin ulkopuolisten sijoitusten ennaltaehkäisemiseksi tulee edelleen vahvistaa:

- Edistetään moniammatillisen yhteistyön lisääntymistä ja toimintamalleja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon välisessä yhteistyössä, mikä edistää myös toiminnan laatu- ja tuottavuustavoitteita.
- Kehitetään toimintamalleja verkostojen tukemiseksi yhteisten toimintamallien tunnistamiseen ja moniammatillisen yhteistyön toteuttamiseksi (esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen tekeminen) ja sovittuihin käytänteisiin perehtymiseksi.
- Toimeenpannaan lastensuojelun intensiivisen perhetyön toimintamalli tehostettuna avohuollon tukitoimenpidemallina ja arvioidaan toimintamallin kautta edellytykset kohdistaa intensiivistä tukea kodin ulkopuolisten sijoitusten/sijoitusten pitkittymisen ennaltaehkäisemiseen.
- Arvioidaan jatkotoimenpidetarpeet osana uutta toimintayksikkökokonaisuutta erityisesti asiakasohjauksen, palveluvalikoiman ja toimenpiteiden oikea-aikaisuuden kehittämiseksi.
- omaksi toiminnaksi muuntamisen tarkoituksenmukaisuuden ja kustannusvaikutusten arviointia palveluittain jatketaan.

Perheiden sosiaalityön ja ohjauksen palveluiden omalla tuotannolla turvataan lakisääteiset sosiaalityön ja ohjauksen palvelut lapsiperheiden ja lastensuojelun palvelutehtävässä hyvinvointialueella; lisäksi kotiin annettavilla palveluilla turvataan perhetyön ja lapsiperheiden kotipalvelun palvelut niin sosiaalihuolto- kuin lastensuojelulain mukaisena toimintana. Muilta osin lapsen kotona asumisen tueksi palveluiden ja tukitoimien järjestäminen perustuu lastensuojelulain mukaisten, hyvinvointialueen ja kunnan järjestämisen ennaltaehkäisevän

Perhe- ja vammaispalvelut

lastensuojelun palveluiden järjestämiseen osana lastensuojelun työskentelyä sekä palveluiden hankkimiseen yksityisiltä:

- Kevään 2026 aikana valmistuu perhehoitopalveluiden (lasten ja nuorten tukiperhehoito, perhehoito ja perhehoidon työnohjaus) kilpailutus, millä on tavoitteena turvata riittävät ja myös yksilöllisiin tarpeisiin tarpeen mukaisesti vastaavat perhehoidon palvelut.
- Vuoden aikana arvioidaan sosiaalihuollon ja lastensuojelun avopalveluiden sekä lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden toimittajarekisterien uudelleen avauksen tarpeet sekä kohdennettujen kilpailutusten tarpeet erityisesti avohuollon sekä asumisen tuen palveluvalikoiman kehittämiseksi.
- Vuoden 2025 lopussa valmistunut lastensuojelun laitospalveluiden vaativan tason kilpailutuksen hankintakausi käynnistyy hankintapäätöksen saatessa lainvoiman.
- Toimipisteverkon kehittämistä jatketaan R3-palveluverkkosuunnitelman mukaisesti: sosiaalityön ja ohjauksen palveluita toteutetaan suunnitelman mukaisesti ensisijaisesti paikkakunnille laajoista perhekeskuksista jalkautuvina palveluina.

Perheiden sosiaalityön ja -ohjauksen palveluiden henkilöstöresursseilla turvataan lakisääteistä palvelutoimintaa, jonka toteuttaminen on merkittävin osin turvattava tarvetta vastaavassa laajuudessa. Talousarvion toimeenpanossa toteutetaan 1htv lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän resurssin siirto avohuollosta sijaishuoltoon korkeana säilyneen sijaishuollon palvelutarpeen kattamiseksi. Välttämättömänä lähtökohtana toiminnassa on riittävän ja oikein kohdennettujen resurssien, osaamisen ja toiminnan jatkuvuuden turvaaminen myös toiminnan oikea-aikaisuuden ja vaikuttavuuden edelleen kehittämiseksi:

- Sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnissa pyritään ennakoivaan toimintaan ja ensisijaisesti sosiaalityön virkojen vakinaiseen täyttöön veto- ja pitovoimaa edelleen kehittämällä myös lapsiperheiden sosiaalityössä.
- Sosiaalityön toiminnassa omatyöntekijän/lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän asiakasmäärän hallinnalla pyritään edelleen parantamaan edellytyksiä sosiaalityön toiminnan vaikuttavuuteen ja oikea-aikaisuuteen sekä lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen hallintaan.
- Lastensuojelun sosiaaliohjauksen saatavuudessa hyvinvointialueella ilmenee vielä vaihtelua resurssien epätasaisen jakautumisen takia; sosiaaliohjauksen palvelutoiminnan kehittämistä jatketaan edelleen osana perheiden sosiaalityön ja ohjauksen palveluiden kokonaisuutta ja suhteessa sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien väliseen työnjakoon.

Lastensuojelun ympärivuorokautiset palvelut

Toimintayksikössä vastataan 1.1.2026 alkaen lastensuojelun perhehoidosta ja sijaishuollosta, lastensuojelun jälkihuollosta, hyvinvointialueen omasta lastensuojelun laitospalveluiden tuotannosta sekä perheryhmäkotipalveluiden hankinnasta. Perhepalveluiden organisaatiomuutoksen johdosta vuoden alusta toiminnassa keskitetään lastensuojelun

Perhe- ja vammaispalvelut

sijaishuollon toiminta hyvinvointialuetasoisesti toimivaan yksikköön, jonka kokonaisuuteen sisällytetään myös perhehoidon rekrytointia, valmennusta ja tukea koskeva toiminta. Tavoitteena on, että organisaatiomuutoksen toimeenpanolla:

- vahvistetaan edellytyksiä perhehoidon saatavuuden lisäämiseen ja järjestämisen tueksi.
- tuetaan erityisesti lastensuojelun sijaishuollon sekä perhehoidon ja laitospalveluiden toimintojen yhteensovittamista ja asiakkuuksien ohjautumista tuen tarvetta parhaiten vastaaviin palveluihin.
- vahvistetaan edellytyksiä hyvinvointialueen omien lastensuojelun laitospalveluiden tuottavuustavoitteiden toteutumiseen

Lastensuojelun sijaishuollossa palvelutarve on edelleen säilynyt korkealla tasolla. Palveluiden painopisteen siirrolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti perhehoidon järjestämisen sekä toteuttamisen edellytyksiä tulee edelleen vahvistaa:

- Perhehoidon rekrytointia lisätään ja vahvistetaan perhehoidon tukea perhehoidon toimintamallien 2026 mukaisesti. Perhehoidon saatavuuden parantamiselle määritellään resurssien hallintaa koskevat ja seurattavissa olevat tavoitteet.
- Toiminnassa jatkokehitetään perhehoidon toteuttamistapoja (mm. kotiin annettava perhehoito), palkkiorakennetta ja asiakasohjauksen toimintamalleja. Samalla arvioidaan perhehoidon päivystysringin toimintamallit sekä edellytykset nuoruusikäisten lasten perhehoidon lisäämiseen.
- Kevään 2026 aikana valmistuu perhehoitopalveluiden (lasten ja nuorten tukiperhehoito, perhehoito ja perhehoidon työnohjaus) kilpailutus, millä on tavoitteena turvata riittävät ja myös yksilöllisiin tarpeisiin tarpeen mukaisesti vastaavat perhehoidon palvelut.
- Vuoden aikana arvioidaan lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden toimittajarekisterien uudelleen avauksen tarpeet ja käynnistetään palveluntoimittajayhteistyö sekä arvioidaan kohdennettujen kilpailutusten tarpeet erityisesti asumisen tuen palveluvalikoiman kehittämiseksi.
- Vuoden 2025 lopussa valmistunut lastensuojelun laitospalveluiden vaativan tason kilpailutuksen hankintakausi käynnistyy hankintapäätöksen saatessa lainvoiman.

Lastensuojelun omina laitospalveluina hyvinvointialueella toimii lastensuojelulaitokset Kuopiossa, Iisalmessa ja Varkaudessa. 28 asiakaspaikkaa on tarkoitettu 13–17-vuotiaille kodin ulkopuolelle yksin sijoitetuille lapsille ja 7 asiakaspaikkaa tätä nuoremmille. Lisäksi 7 asiakaspaikkaa kohdentuu 13–17-vuotiaille KYS Lainesairaalassa toimivassa erityisen vaativan integroidun hoidon lastensuojelulaitos Laineessa. Tavoitteena on, että:

- Hyvinvointialueen omien lastensuojelun laitospalveluiden edellytykset vastata yksilöllisiin palvelutarpeisiin vahvistuvat: hyvinvointialueen oma lastensuojelun laitospalvelun toiminta toteutuu 1.1.2026 alkaen erityistason ja vaativan tason toimintana ja toimintamallimuutosten toimeenpano jatkuu yksikkökohtaisten suunnitelmien mukaisesti.
- Tehostetaan omien laitospalveluiden tuottavuutta: Hyvinvointialueella on omassa palvelutoiminnassaan vuonna 2026 käytössä 15 330 hoitovuorokauden vuosittainen

Perhe- ja vammaispalvelut

maksimikapasiteetti. Toiminnassa turvataan palveluiden käyttöasteen seurannan jatkuvuus.

- Jatketaan laitospalveluissa henkilöstörakenteen kehittämistä sekä veto- ja pitovoiman kehittämistä erityisesti henkilöstön turvaamiseksi sijaisuuksiin hyvinvointialueen koko toiminta-alue huomioiden. Osallistutaan keskitetyn sijaishallinnan toimintamallien kehittämiseen mahdollistuvien osin sekä jatketaan vuonna 2024 käyttöön otetun varallaolojärjestelyn seuranta ja arviointia.
- osallistutaan aktiivisesti laitospalveluiden kokonaisuuden kehittämistä koskevaan yhteistyöhön ja yhteistoimintaa Itä-Suomen yhteistoiminta-alueella toimivien hyvinvointialueiden kesken.

Osana toimintayksikön kokonaisuutta järjestetään myös lastensuojelun jälkihuollon palvelut, jotka on vuoden 2025 alusta keskitetty hyvinvointialueen yksikön toiminnaksi. Muutoksella on tavoiteltu toiminnallista tarkoituksenmukaisinta palveluiden tuottamisen tapaa. Talousarviovuonna 2026 tavoitteena on:

- Jälkihuollon toimintamallien edelleen kehittämisen ja yhtenäistämisen jatkaminen
- Jälkihuollon palveluiden järjestämisen toimintamallien arviointi sekä omatyöntekijyyden määräytymistä koskevien toimenpidevaihtoehtojen arviointi osana myös henkilöstörakenteen edelleen kehittämistä. Mahdollisuuksien mukaan jatketaan myös palveluiden toteuttamistapojen analysointia erityisesti asumisen tuen palveluiden osalta.

Vammaispalvelut

Vammaispalveluissa edistetään hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian ja palvelujärjestelmän R3 uudistamisohjelman mukaisia tavoitteita. Vammaispalveluiden palvelualueella vastataan vammaisten henkilöiden palveluista tilanteessa, joissa peruspalvelut eivät ole riittävät. Linjauksen mukaisesti vammaiset asiakkaat ohjataan ensisijaisesti käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja ja muita peruspalveluja tarvittavan tuen avulla, jolloin palvelujen integraatio toteutuu myös vammaisten osalta. Kuntouttava työote ohjaa työtä kaikissa yksiköissä. Asiakkaiden yhdenmukaisen toimintakyvyn arvioinnin pohjalta pyritään siihen, että jokaisilla on yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut toimiva palveluiden porrastus huomioiden. Kuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä erityisesti lasten loma-ajan toimintaan sekä aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyen. Yhteistyö on aktiivista vammaisneuvoston kautta sekä paikallisten toimijoiden kanssa mm. yhdistykset ja järjestöt sekä seurakunnat ja kunnat.

Vammaispalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluja asiakkaillemme, joten arvioimme asumisen ja päivä- ja työtoiminnan yksiköiden toimintaa asiakkaiden palvelutarpeen pohjalta. Asiakas- ja palveluohjausta kehitetään monialaisena integroituna palveluna. Digitaalisten palveluiden ja etäpalveluiden käyttöä vahvistetaan asiakkaiden arjen ja asioinnin tukena sekä palvelusuunnitelmien tai kuntoutussuunnitelmien päivityksessä ja verkostoneuvotteluissa.

Perhe- ja vammaispalvelut

Vammaispalvelukeskuksissa koordinoidaan ja järjestetään vammaisten asiakkaiden palvelut sekä oman palvelutuotannon että ostopalvelujen osalta. RAI- arviointi on käytössä kaikissa asumisyksiköissä sekä päivätoiminnassa. Työntekijöiden RAI –arvioinnin osaamista ja arviointitiedon hyödyntämistä asiakkaan arjessa vahvistetaan. Toimintakykyarvio RAI:n käyttöönottoa vahvistetaan edelleen vammaispalvelukeskusten sosiaalityössä ja sosiaalihojauksessa ja arvioinnissa saatuja tietoja hyödynnetään asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluiden suunnittelussa. Vahvistamme edelleen RAI –tiedolla johtamisen osaamista ja käyttöä koko palvelualueella.

Palvelualueemme strategian mukaisesti yhteistyössä vammaispalvelukeskusten sosiaalityön ja sosiaalihojauksen toimijoiden kanssa selvitetään ja kartoitetaan asiakkaidemme asumispalveluiden tarpeita sekä pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuvien asukkaidemme asumisen uudelleen järjestelyjä. Palvelualueella edistetään asiakkaiden siirtymistä kohti kevyempiä asumismuotoja. Asiakkaillemme tuotetaan palvelutarpeeseen nähden riittävät ja tarpeenmukaiset asumispalvelut.

Vammaispalveluissa vahvistetaan perhehoitoa ottamalla käyttöön 1.1.2026 alkaen kiertävän perhehoitajan palkkio asiakkaan kodissa toteutettavassa perhehoidossa. Lisäksi pyritään lisäämään perhehoitajien saatavuutta kouluttamalla yksi uusi perhehoidon valmentaja, jolloin voidaan vahvistaa perhehoidon ennakkovalmennusten toteuttamista.

Vammaispalveluissa otetaan käyttöön yksi yhteinen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä, Saga, jonka käyttöönottoa on valmisteltu jo toimintavuonna 2024.

Vammaisten asuminen ja päivä- ja työtoiminta

Vammaisten asumispalveluja järjestetään vammaisten henkilöiden tueksi siten, että jokaisella on mahdollisuus elää oman näköistä turvallista elämää omassa kodissa tai asumispalveluyksikössä. Erilaisten palveluiden ja arjen tukien kautta tuetaan ja vahvistetaan asiakkaiden elämänlaatua ja heidän omia voimavarojaan ja toimintakykyä.

Asumisen palveluissa järjestetään erilaista asumisen tukea: lyhytaikaista ja tilapäistä asumispalvelua ympärivuorokautisena palveluasumisena, tuettua asumista asiakkaan omaan kotiin vietynä palveluna, yhteisöllistä sekä ympärivuorokautista palveluasumista.

Asumispalvelut muodostavat yli 60 % vammaispalveluiden kokonaiskustannuksista ja ostopalveluiden osuus on merkittävä. Asumispalveluiden toteuttamistavoissa korostuu ympärivuorokautisen palveluasuminen. Asumisessa toiminnan keskeisenä tavoitteena on edelleen asumisen monimuotoisuuden ja oman palvelutuotannon lisääminen sekä asumispalveluiden tuottamisen painopisteen siirtäminen kevyempiin asumisen muotoihin.

Vuoden 2026 aikana vahvistetaan omaa palvelutuotantoa kolmen ympärivuorokautista palveluasumista tuottavan asumisyksikön valmistumisen myötä. Helmikuussa 2026 avautuva lasten pitkäaikaista asumista ja lyhytaikaista hoitoa tarjoava ryhmäkoti Kirsikka Siilinjärvelle. Yksikössä on 7 pitkäaikaisen asumisen ja 7 lyhytaikaisen huolenpidon / tilapäishoidon paikkaa. Aikuisille asiakkaille suunnattu Kirkkopuiston ympärivuorokautista palveluasumista tuottava

Perhe- ja vammaispalvelut

asumisyksikkö Joroisissa avautuu maaliskuussa 2026. Se tarjoaa asumispalvelua 16 erityistä tukea tarvitsevalle asiakkaalle. Kirkkopuiston yksikköön on siirtymässä asiakkaita Etelä-Savon hyvinvointialueen pitkäaikaista laitoshoidtoa tarjoavista yksiköistä. Lokakuussa 2026 Kuopioon valmistuva ympärivuorokautista asumista ja tilapäishoitoa tuottava asumisyksikkö Saarnipuu puolestaan tarjoaa pitkäaikaista asumista 10 asiakkaalle ja tilapäishoidolle on varattu yksikössä 5 paikkaa. Pitkäaikaisen laitoshoidon tarve vähenee lähes kokonaan uusien asumisyksiköiden myötä ja samalla vähenee ostopalvelujen tarve. Jatkossa laitoshoidtoa ostetaan ainoastaan tahdosta riippumattoman erityishuollon järjestämiseen.

Toiminnan kehittämisen painopisteenä jatketaan edelleen uusien asumiseen liittyvien toimintamallien kehittämistä ja luomista, vahvistetaan vammaisten henkilöiden kotiin vietävän / tuetun asumisen palvelua kehittämällä alueellista tuetun asumisen tiimimallia sekä lisäämällä yhteisöllisen asumisen omaa palvelutuotantoa. Näiden toimien avulla pyritään ehkäisemään raskaampien asumispalveluiden tarvetta ja mahdollistetaan siirtyminen raskaammista palveluista kevyempiin asumispalveluihin. Selvitetään eri toimijoiden (hyvinvointialueen eri toimialat, kunnat ja järjestöt) kanssa mahdollisia käyttöön otettavia tiloja oman toiminnan ja kevyempien asumismuotojen vahvistamiseksi.

Edistetään etäpalveluiden ja digitalisaation käyttöönottoa etätuen järjestämiseksi niille asiakkaille, jotka pystyvät hyötymään näistä järjestelmistä.

Tuetun asumisen työkäytänteiden työstämistä jatketaan ja tavoitteena on saada jokaiselle alueelle pysyvä ja asiakkaiden tarpeita vastaava yhtenäinen toimintamalli / tiimimalli tuetun asumisen palvelun toteuttamiseen.

RAI arviointijärjestelmää hyödyntämällä selvitetään asuvatko asumisyksiköiden asiakkaat palveluntarvettaan vastaavassa asumismuodossa.

Perhe- ja vammaispalveluiden asiantuntijalääkärin ja asumisyksiköiden palveluesihenkilöiden ja alue-esihenkilöiden kanssa säännölliset kuukausittaiset tapaamiset lääkehoitoon, asiakkaiden terveydentilaan ja hyvinvointiin liittyen.

Vammaispalveluiden henkilöstön osaamista lisätään järjestämällä koulutusta asiakkaiden itsemääräämisoikeuden vahvistamiseen ja rajoitustoimenpiteiden käyttöön liittyen sekä autismikirjon erityispiirteisiin liittyen.

Hyödynnetään osaamiskeskuksen eri asiantuntijoiden (lääkäri, psykologi, autismituntoutusohjaaja, kommunikaatio-ohjaaja) osaamista tukemaan asumisyksiköissä asuvien asiakkaiden arkea.

Lisätään erilaisia etäpäivätoiminnan toteuttamistapoja digitalisaatiota hyödyntäen. Etäpäivätoiminnalla parannetaan palvelun saatavuutta ja saavutettavuutta, monipuolistetaan palvelun sisältöä ja mahdollistetaan päivätoimintapalvelun tarjoaminen suuremmalle asiakasmäärälle. Toimintavuoden 2026 tavoitteena on, että vähintään 10 asiakkaan päivätoimintapäivistä osa toteutetaan etäpalveluna.

Vammaisten asumispalveluissa selvitetään mahdollisuutta saada digilaitteita tuetun asumisen asiakkaiden käyttöön ja näin järjestää osa asiakkaiden tukikäynneistä etäyhteyden välityksellä.

Perhe- ja vammaispalvelut

Etätuella voidaan parantaa asumisen tuen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä saada aikaan kustannustehokkuutta.

Lasten aamu- ja iltapäivä- sekä loma-ajanhoidon järjestämisvastuun siirtyessä yhä enenevässä määrin hyvinvointialueen vastuulle lähdetään selvittämään erilaisia hoidon toteuttamistapoja.

Vammaisten avopalvelut

Uusi vammaispalvelulaki tuli voimaan 1.1.2025. Vammaispalvelulain mukaisia ns. subjektiivisin oikeuden piiriin kuuluvia palveluja vammaisille henkilöille ovat kuljetuspalvelut, asumisen tuki ja lapsen asumisen tuki, esteettömän asumisen tuki, työ- ja päivätoiminta, henkilökohtainen apu, valmennus, erityinen osallisuuden tuki, tuettu päätöksenteko, vaativa moniammatillinen tuki, lyhytaikainen huolenpito ja hengityslaitteen varassa elävän henkilön palvelut. Näiden palveluiden osalta hyvinvointialueella on erityinen, sitova järjestämisvelvollisuus.

Hengityshalvauspotilaiden hoitorinkien ja avustusten myöntämisen osalta palveluiden järjestämisvastuu terveydenhuollolta vammaispalveluille siirtyy viimeistään siirtymäajan päätyttyä 1.1.2028. Vammaispalvelulaissa käytetään termiä hengityslaitteen varassa elävä henkilö. Hengityslaitteen varassa elävillä henkilöillä lain yleinen kolmen vuoden siirtymäaikasäännös eroaa muista palveluista ja siirtyminen uuden vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin edellyttää hengityslaitteen varassa elävän henkilön omaa pyyntöä siirtymäaikana. Mahdollisten uusien hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden palveluiden järjestämiseen varaudutaan mallintamalla yhdessä muiden toimialojen kanssa ko. henkilöiden palvelukokonaisuutta ja palveluprosessia. Talousarvioon ei pystytä arvioimaan palvelusta mahdollisesti aiheutuvia kustannuksia ennakoon.

Hoito- ja hoivapalvelun palveluseteli otettiin käyttöön 1.4.2025. Palvelusetelillä korvataan aiemmin kotiin annettavassa hoidossa ja hoivassa käytössä olleet suorahankinnat. Palvelusetelille siirtyminen jatkuu osin vuonna 2026. Palvelusetelissä on kolme palveluluokkaa, jotka mahdollistavat hoivan ja hoidon lisäksi erityisen osallisuuden tuen ja vaativan hoidon (hoitorinki) järjestämisen.

Omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korotus 1.1.2026 alkaen 530 euroon kuukaudessa nostaa hoitopalkkioluokan 1 palkkiota 30,07 €/kk. Vähimmäispalkkioluokan korotus ei ole ollut tiedossa talousarvion valmisteluvaiheessa. Myös hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettavaa hoitopalkkiota (hoitopalkkioluokka 4) nostettiin 966 euroon, mutta se on ollut hyvinvointialueella aiemmin jo vähimmäismäärää korkeampi.

Vammaispalvelukeskuksissa on tavoitteena työntekijöiden kollegiaalisen tuen ja yhdenmukaisen palvelutarpeen arvioinnin ja päätöksenteon vahvistamiseksi jatkaa edelleen siirtymisen valmistelua alueellisesti keskitettyihin toimipisteisiin yhteistyössä tilahallinnon kanssa.

Viranhaltijatyötä keskitetään mm. perhehoidon, omaishoidon ja asumisen tuen osalta työntekijöiden osaamisen vahvistamiseksi ja päätöksenteon yhdenmukaistamiseksi.

Perhe- ja vammaispalvelut

Omana toiminta järjestetyn henkilökohtaisen avun organisointi ja tuki keskitetään Hop-keskukseen. Selvitetään myös mahdollisuutta lisätä omia avustajia soveltuvan työn pankin kautta.

Vammaispalvelujen osaamiskeskuksen toiminnan kehittäminen jatkuu yhteistyössä eri toimialojen kanssa. Integraatioon perustuvien uusien toimintamallien ja prosessien mallintamista jatketaan vuonna 2026. Tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon liittyvät arviointi- ja lausuntopalvelut sekä hoidon järjestäminen ostetaan Etelä-Savon hyvinvointialueelta.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Perhepalvelut

Perhepalveluiden talousarviossa palvelujen ostojen osuus on 57 %, henkilöstökulujen osuus 46 %, aineet, tavarat ja tarvikkeet 0,6 % ja avustukset 1,4 % ja raamiin pääsemiseksi taloutta on tasapainotettu vähentämällä ostopalveluihin varttuja määrärahoja sekä kohdentamalla leikkauksia henkilöstökuluihin.

- Perhekeskuksessa asiakaspalvelujen ostoihin kohdentuu sopeutusta 1 739 661 €. Sujuvoitetaan asiakasprosesseja, tehostetaan omaa tuotantoa ja vahvistetaan vaikuttavuuden arviointia.
- Yhtenäistetään perheille myönnettävien palveluiden myöntämiskäytänteitä ja vaikuttavuuden seuranta perheiden sosiaalipalveluissa, sopeutus perhehoidon palkkioissa ja kulukorvauksissa 513 038 €.
- Sopeutettu lapsiperheiden ennaltaehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea 34 764 €.
- Perhekeskuksessa kulujen hillitsemiseksi kiinnitetään huomioita vuokra-autojen käyttöasteeseen ja työntekijöiden yhteisten virantoimitusmatkojen suunnitteluun, hyödynnetään hyvinvointialueen sisäistä koulutustarjontaa sekä sisäisesti tuotettua työnohjausta, sopeutus 162 590 €.
- Lastensuojelussa talousarvioraamiin pääsemiseksi asiakaspalvelujen ostoja on sopeutettu 1 860 000 €. Lisäksi talousarviossa ei ole voitu huomioida mm. lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden kilpailutuksesta aiheutuneita vaikutuksia palveluiden hintoihin, miltä osin toiminnassa jää tuottavuustoimin katettavaksi noin 5 000 000 eur (arvio). Hyödynnetään täysimääräisesti omat laitospalvelut, vahvistetaan avopalveluita sekä kehitetään palvelujärjestelmän toimintaa, joilla ehkäistään laitospalveluiden ostoja.

Vammaispalvelut

Vammaispalveluissa taloutta on sopeutettu talousarvioraamiin pääsemiseksi vammaisten asumispalveluiden ostopalveluita vähentämällä ja omaa palvelutuotantoa lisäämällä sekä muilla toimilla:

- Joroiisiin maaliskuun alussa valmistuvaan 16 paikkaisen ympärivuorokautista palveluasumista tuottavalla asumisyksikkö Kirkkopuistoon siirretään asiakkaita

Perhe- ja vammaispalvelut

pitkäaikaisista laitoshoidon ostopalveluista. Talousvaikutuksena huomioitu laitoshoidon ja oman toiminnan menojen erotus, sopeutus 2,1 M€

- Siilinjärvelle helmikuussa avautuva lasten ympärivuorokautista palveluasumista ja tilapäishoitoa tuottavaan yksikköön, jossa on 7 pitkäaikaisen asumisen ja 7 tilapäishoidon paikka siirretään asiakkaita ostopalveluista omaan lasten ryhmäkotiin. Talousvaikutuksena huomioitu asumisen ostopalveluiden ja lasten laitoshoidon järjestetyn tilapäishoidon ja oman toiminnan menojen erotus, sopeutus noin 271 000 €.
- Kuopioon lokakuussa valmistuva 10 + 5 paikkainen ympärivuorokautista palveluasumista tuottavalla asumisyksikkö Saarnipuu. Siirretään asiakkaita pitkäaikaisesta laitoshoidosta ja asumisen ostopalveluista omaan yksikköön. Talousvaikutuksena huomioiti asumisen ostopalveluiden ja oman toiminnan menojen erotus, sopeutus noin 108 000 €
- Vahvistetaan tuetun asumisen erilaisia toteuttamistapoja ja resurssia
- Talousarviossa ei ole esitetty määrärahoja uusiin ohjaajan tehtäviin, vaikka tarvetta lisäresurssille joissain yksiköissä olisi. Tarkoituksenmukaisen ja riittävän henkilöstöresurssin määrittämiseksi hyödynnetään RAI arviointijärjestelmän kautta saatua tietoa asiakkaiden toimintakyvystä ja palveluntarpeista. Tarvittaessa siirretään henkilöstöresurssia asumisyksiköstä toiseen
- Käytössä oleviin palvelusteleihin (henkilökohtainen apu, työ- ja päivätoiminta, hoiva- ja hoitoapu) ei varata hinnankorotuksia vuodelle 2026. Käytössä on ns. kattohintainen palveluseteli, jolloin hyvinvointialue määrittää palvelusetelien arvot. Palvelusetelien arvoja on tarkistettu viimeksi 1.6.2025.
- 1.4.2025 käyttöön otettu hoiva- ja hoitoavun palveluseteli korvaa käytössä aiemmin käytössä olleet suorahankinnat. Ostopalveluista palvelusetelille siirtymisen arvioidaan laskevan kustannuksia noin 30 000 €.
- Kotiin annettavan hoiva- ja hoitopalvelujen ostopalveluiden piirissä olevista asiakkaiden hoitoa ja hoivaa järjestetään jatkossa lasten yksiköissä. Siirtyminen omaan toimintaan arvioidaan vähentävän ostopalvelujen tarvetta noin 60 000 €.
- Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut on kilpailutettu ja uuden sopimuksen arvioidaan alentavan kokonaiskustannuksia noin 2,5 miljoonan euron verran.
- Henkilökohtaisen avun omaa toimintaa vahvistetaan ja laajennetaan jokaiselle alueelle. Omalla toiminnalla pyritään vähentämään ostopalvelujen tarvetta ja myös mahdollistamaan soveltuvan työn pankin kautta henkilöstön työurien pidentämistä ja työnkiertoa.

Talousarvion määrärahojen riittävyys tuo haasteita palvelutuotannolle, sillä määrärahavaroituksessa ei ole huomioitu asumispalveluiden eikä päivä- ja työtoiminnan ostojen kustannusten sopimusehtojen mukaista todellista nousua, joka on keskimäärin 3,7 %. Talousarviossa on varauduttu kustannusten nousuun ainoastaan 0,93 %. Annettu talousarvioraami ei myöskään mahdollistanut määrärahojen varaamista yhdenkään uuden asiakkaan vammaispalveluiden asumisen ostopalveluun taikka päivä- ja työtoiminnan ostopalveluun

Perhe- ja vammaispalvelut

Vammaisten asumispalveluiden osalta on huomioitava, että hyvinvointialueella on vammaispalvelulain mukaan ehdoton velvollisuus järjestää vammaisen henkilön asumispalvelu, mikäli asiakas täyttää laissa tai asetuksessa mainitut palveluedellytykset. Näin ollen palveluiden piiriin tulee vuosittain uusia asiakkaita keskimäärin 10–20 henkilöä ja kaikki heistä eivät tule sijoittumaan tuetun asumisen tai yhteisöllisen asumisen piiriin, vaan osalle tulee järjestää ympärivuorokautista asumispalvelua. Uudet asiakkuudet lisäävät kustannuksia, sillä vaihtuvuus etenkin ympärivuorokautisen asumisen yksiköissä on vähäistä, asiakkaiden asuessa useimmiten koko elämänkaarensa ajan, aikuisiästä vanhuuteen saakka, samassa asumisyksikössä.

Oman palvelutuotannon monimuotoistaminen ja asumispaikkojen lisääminen on välttämätöntä, jotta voimme edes jollain tasolla estää asumispalveluiden kustannusten kasvua. Riskinä tavoitteen toteutumiselle on se, ettei löydetä asumisen tuen ryhmämuotoisen asumisen toteuttamiseen soveltuvia uusia tiloja.

Riskinä hoiva- ja hoitoavun järjestämistavan muutoksen toteutumiselle on, että palvelusetelin tuottaja ei ole tarpeeksi vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeeseen.

Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalveluiden uuden sopimuskauden hinnat eivät ole vielä tiedossa, joten arvio hinnanmuutoksen säästövaikutuksesta voi olla liian suuri.

Kaikkien talouden sopeuttamistoimien edellyttämä siirtyminen järjestämistavasta toiselle vaatii vammaispalvelukeskuksissa riittävää henkilöstöresurssia asiakkaiden palvelutarpeen tarkistamiseen ja mahdollisuutta työtehtävien priorisointiin, joka ei nykyisessä työtilanteessa ole aina välttämättä mahdollista.

Tavoitteet/toimenpiteet perhe- ja vammaispalveluiden mittarit 2026

Perhepalvelut		
Suunnittelukauden tavoite	Mittari	Tavoite
Lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varhainen tukeminen tarjoamalla 2-vuotiaiden (vuonna 2024 syntyneitä 1821) lasten perheille ja erityisesti perheille, joilla on tapahtunut elämässä muutoksia, keskustelua ammattilaisen kanssa	Lapset puheeksi menetelmän käyttö perheille 2-vuotiaiden lastenneuvolatarkastuksen yhteydessä (perheille toteutetaan LP- keskustelu LAPKE2).	80 % ikäluokan perheistä (1457) käy keskustelun tarkastuksen yhteydessä.
Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuuden parantuminen ja hoitoon pääsyn turvaaminen. Terapiatakuun mukainen lyhytinterventio alkaa 28 vuorokaudessa, kun tarve terapiatakuun mukaiselle interventiolla on todettu lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluissa	Terapiatakuujonojen seuranta Omni360 potilastietojärjestelmästä (POLNHOI, SJLNHOI, KUNHOI, KULHOI ja ETLNHOI -jonot). Mittarin arvot otetaan poikkileikkauspäivänä, joka kuun viimeinen arkipäivä, kuvaamaan kuluva kuukauden terapiatakuun toteutumista.	100 % asiakkaista, joiden katsotaan tarvitsevan terapiatakuun mukaista määräraikaista ja aikarajoitteista hoidollista lyhytinterventiota (IPT-N tai Cool Kids), saavat intervention 28 vuorokaudessa hoidon tarpeen arvioinnista.

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhesosiaalityön vaikuttavuuden vahvistuminen	Perhesosiaalityön suunnitelmallisen sosiaalityön asiakasmäärän suhde lastensuojelun asiakasmäärään.	Perhesosiaalityön asiakasmäärä kasvaa ja lastensuojelun asiakasmäärä alenee.
Perhesosiaalityön riittävä henkilöstöresurssi	Perhesosiaalityön asiakasmäärä/sosiaalityöntekijä, turvataan riittävät resurssit, jotta perheille voidaan tuottaa oikea-aikaiset suhdeperustaiset ja palvelun tarvetta vastaavat vaikuttavat palvelut.	55 erityisen tuen tarpeessa olevaa lasta/ sosiaalityöntekijä (100 %)
Lastensuojelun palvelutoiminnassa painopiste siirtyä kevyempiin ja ensisijaisiin palveluihin myös kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluissa asiakkaan etu ja oikeudet huomioiden.	Perhehoidon palveluiden (toimeksiantosuhteinen ja luvanvarainen) ja lastensuojelun laitospalvelun suhde kaikissa kodin ulkopuolelle toteutuneissa lasten sijoituksissa.	Perhehoidon osuus kaikista kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluista säilyy tai kasvaa. Joulukuussa 2025: Perhehoito yhteensä 62 %, laitoshoido 38 %.
Lastensuojelussa kehitetään suunnitelmallista palvelutoimintaa ja avohuollon tukitoimia siten, että edellytykset viimesijaisten tuen tarpeiden (kodin ulkopuolelle sijoittaminen) ennaltaehkäisylle vahvistuvat.	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä kaikista lastensuojelun asiakkaana olevista lapsista.	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten suhteellinen osuus vähenee. Joulukuussa 2025: 39 %
Lastensuojelussa on käytettävissä riittävät henkilöstövoimavarat ja osaaminen toiminnan lakisääteisyys sekä palveluiden saatavuuden turvaamiseksi ja toiminnan jatkuvuutta voidaan hallita.	Lastensuojelun asiakasmitoituksen toteutuminen ja laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden tehtävissä.	1) Käytössä olevan resurssin riittävyys palvelutarpeeseen nähden. Lokakuussa 2025 (THL) laskennallinen mitoitus 27,0 ja ylittävien osuus 3 %. Tavoite: aleneva. 2) Laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus. Lokakuussa 2025 (THL) 89,0 %. Tavoite: Säilyy ennallaan tai nousee.

Vammaispalvelut		
Suunnittelukauden tavoite	Mittari	Tavoite
Palvelujen järjestäminen perustuu yhdenmukaisesti arvioituun toimintakykyyn ja palvelutarpeeseen	RAI-toimintakykyarvioiden määrä vammaispalveluissa	Vähintään 1 000 toimintakykyarviointia / vuosi
Asumispalvelujen rakenteen keventäminen	Vammaisten tuetun ja yhteisöllisen asumispalvelun asiakkaat	Tuetun asumisen asiakkaat vähintään 200 Yhteisöllisen asumisen asiakkaat vähintään 250
Vammaisten pitkäaikaisen laitoshoidon vähentäminen	Vammaisten pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäivät	Hoitopäiviä enintään 8.000 vuodessa

Perhe- ja vammaispalvelut

Oman palvelutuotannon lisääminen	Uudet asumispalvelupaikat omissa yksiköissä	30 asumispalvelupaikkaa
Teknologiset ratkaisut käytössä vammaisten asumispalveluissa ja päivätoiminnassa	Teknologiset ratkaisut otettu käyttöön	Virtuaalisen päivätoiminnan asiakkaita 10 ja etähoivan asiakkaita 10

Henkilöstö

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialalla on henkilöstöä tammikuun **2026** tilanteen mukaisesti yhteensä 1431, joista määräaikaista 267 ja vakinaisia 1165.

- Perhepalvelut yhteensä 836, joista määräaikaista 144 ja vakinaisia 693.
- Vammaispalvelut yhteensä 590, joista määräaikaista 123 ja vakinaisia 467.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan henkilöstön saatavuus on kehittynyt myönteisesti, mutta saatavuushaasteita on edelleen erityishenkilöstössä ja lyhytaikaisten sijaisten saatavuudessa etenkin ympäri vuorokauden palveluissa korostuen reuna-alueilla.

Perhepalvelut

Perhekeskuksen palveluyksikön osalta talousarviovaraukset sisältävät henkilöstöön liittyen seuraavat muutokset:

- Psykososiaalisen opiskeluhoitoon toisen johtavan kuraattorin virkatehtäviä hoitaa lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen ja perheoikeudellisten palveluiden päällikkö omien virkatehtävien ohella vuoden 2026 ajan
- Tapaamispaikkatoiminnan kahden sosiaaliohjaajan virat muutetaan tehtäviksi

Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluyksikön osalta talousarviovaraukset sisältävät henkilöstöön liittyen seuraavat muutokset:

- Alkuarvioinnin ja ohjauksen yksikössä muutetaan yhden sosiaalityöntekijän ja yhden sosiaaliohjaajan tehtävät viroiksi yhtenevät työskentelyn mahdollistamiseksi Ankkuri-toiminnassa
- Lapsiperheen kotiin annettavissa palveluissa vuoden 2026 ajan väliaikaisesti täyttämättä noin 1 henkilötyövuosi talousarvion sopeuttamiseksi
- Lastensuojelun avohuollossa käyttöönotettavan intensiiviperhetyön toimintamalliin on kohdennettu 4 htv
- Perhehoidon tuen resurssia vahvistetaan yhdellä sosiaalityöntekijällä ja kolmella sosiaaliohjaajalla
- Lastensuojelun laitoshoidossa ohjaajaresurssin vahvistaminen kahdella ohjaajalla Lastensuojelulaitos Vesalassa sekä yhdellä sairaanhoitajalla ja yhdellä ohjaajalla Lastensuojelulaitos Taskukellossa
- Edellä kuvatut resurssoinnit toteutettiin pääosin Lastensuojelulaitos Mäntyrinteen Perhekriisiyksikön toiminnan lakkauttamisen takia resurssien uudelleen kohdentamisena (henkilöstösuunnitelman TA26 nettolisäys 1,5 htv)

Perhe- ja vammaispalvelut

Vammaispalvelut

Vammaispalvelut palvelualueen osalta talousarviovaraukset sisältävät oman palvelutuotannon vahvistamisen myötä henkilölisäyksiä

- Lasten ryhmäkoti Kirsikka 1.2.2026: 18 ohjaajaa
- Ympäri vuorokautinen asuminen yksikkö Kirkkopuisto 1.3.2026: 23, ohjaajaa 1 sairaanhoitaja
- Ympäri vuorokautisen asumisen yksikkö Saarnipuu 1.10.2026: 23 ohjaajaa, 1 sairaanhoitaja
- Vammaispalveluiden osaamiskeskus 1 lääkärin virka 1.1.2026, psykologin virka 1.1.2026

Vammaispalvelujen palvelualueen sisällä tehdään tarvittaessa resurssisiirtoja; erityisesti asumisyksiköiden henkilöstöresurssin kohdentumista tarkastellaan asiakkaiden RAI toimintakykyarvioiden pohjalta ja henkilökuntaresurssia siirretään yksiköiden välillä tai kohdennetaan kotiin vietävään tuetun asumisen palveluun. Tavoitteena on henkilöstöresurssin optimaalinen käyttö, jolloin huomioidaan myös asumisyksiköiden ja päivätoimintayksiköiden henkilökunnan yhteiskäyttö.

Yhteistoimintaneuvotteluissa tulleet muutokset henkilöstöön

Perhepalvelut

- Psykososiaalisen opiskeluhuollon päällikön viran lakkauttaminen.
- Lähiesihenkilötyön tiivistämisessä; lasten ja nuorten terveystieteissä yhden palveluesihenkilön sekä lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluissa yhden johtavan sosiaalityöntekijän virkojen lakkauttaminen.
- Palvelutuotannossa yhden kättilön, kahden terveydenhoitajan, kuntoutusohjaaja, lapsiperheen kotipalvelutyöntekijän ja kehittäjän tehtävien lakkauttaminen.

Vammaispalvelut

- Asumispalveluiden yksi palveluesihenkilön virka lakkaa 1.3.2026
- Päivä- ja työtoiminnan päällikön virka lakkaa ja muutos ostopalvelukoordinaattori, ostopalvelut ja palveluseteli toiminta
- Palveluesihenkilö muutos palveluvastaavaksi 9 htv,
- Vastaavan ohjaajan muutos ohjaajaksi 5 htv